

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนใน
ครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกศูนย์เรียนรู้การเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเอง
อันประกอบด้วยเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร ยุวเกษตรกร ซึ่งได้ร่วมโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
ในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร เพื่อการพึ่งพาตนเอง ซึ่งมีสมาชิกศูนย์ละ 20 คน รวม
ประชากร 120 คน ศึกษาทั้งหมด ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง และเจ้าหน้าที่/นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการส่งเสริมการเกษตร รวม 10 คน

3.2 เครื่องมือ ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ประเด็นคำถามในการจัดเวที และสื่อ/ชุด
ความรู้ที่จะใช้ในการทดลองภาคปฏิบัติการ

3.3 สถานที่ทำการวิจัย พื้นที่วิจัยเชิงปฏิบัติการ 6 จังหวัดใน 6 ภูมิภาค (สมาชิก
เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเอง) ดังนี้

ภาคกลาง ได้แก่ ตำบลบางพลับ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ภาคตะวันตก ได้แก่ บ้านคลองอ้อม อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ภาคตะวันออก ได้แก่ บ้านท่ากระท้อน ตำบลเขาสมิง อำเภอเขาสมิง
จังหวัดตราด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ภาคเหนือ ได้แก่ บ้านสันหนองเหนียว ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ภาคใต้ ได้แก่ บ้านมุตู ตำบลเกาะศรีบอยา อ.เหนือคลอง จังหวัดกระบี่

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action
Research : PAR) และวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยดำเนินการและเก็บ
รวบรวมข้อมูล เป็น 3 ระยะ ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2552 ถึง เดือนกรกฎาคม 2554 ดังนี้

**ระยะที่ 1 ระยะ พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเกษตร (6 เดือน) ตั้งแต่ กรกฎาคม
2552 ถึงธันวาคม 2552** โดยดำเนินการดังนี้

- (1) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ
- (2) ศึกษาสภาพทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของชุมชน โดยการสัมภาษณ์
และfocus group ในพื้นที่เป้าหมาย
- (3) จัดเวทีระดับกลุ่ม ชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายปฏิบัติการ
- (4) กำหนดรูปแบบ / แนวทางในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เป้าหมาย

**ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการในพื้นที่ (14 เดือน) ตั้งแต่เดือน มกราคม 2553 ถึง
มีนาคม 2554** โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ทดลองปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนเป้าหมาย
- 2) วิเคราะห์รูปแบบ / แนวทางการส่งเสริมการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ไปปฏิบัติการในพื้นที่

ระยะที่ 3 สรุปผลการวิจัย (4 เดือน) ตั้งแต่เดือน เมษายน ถึง กรกฎาคม 2554
โดยดำเนินการดังนี้

สัมมนาร่วมกับนักส่งเสริม ผู้นำชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สังเคราะห์ขึ้น วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา และ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อมูลทุติยภูมิ และจากการสังเกต สันทนา ในพื้นที่ปฏิบัติการ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานส่งเสริมการเกษตร ใช้สถิติพรรณนา โดยหาค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ในประเด็นเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง การจัดการความรู้ และบทบาทนักส่งเสริม

3.6 การยกกร่างรูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบรูปแบบ โดยการปฏิบัติการในพื้นที่โดยจัดทำ/นำสื่อความรู้ให้แก่ชุมชนเพื่อทดสอบการพึ่งพาตนเองในการแสวงหา/เพิ่มพูนความรู้ ตรวจสอบผลการเรียนรู้/ถ่ายทอดความรู้จากสื่อที่ให้แก่ชุมชน ใช้การสนทนา การสังเกตและการจดบันทึกของกลุ่มเป้าหมาย

